

Utlåtande 2004:25 RII (Dnr 410-1852/2001)

Ungdomsparlamentets motion om utbildningspolitiken

Motion av Annika Billström m.fl. (s) (2001:89)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion 2001:89 av Annika Billström m.fl. (s) anses besvarad med
vad som anförs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Kersti Py Börjeson anför följande.

Motionens innehåll

Annika Billström m fl (s) har i motion 2001:89, *bilaga 2*, föreslagit att kommunfullmäktige efter sedvanlig behandling skall ges möjlighet att i sak ta ställning till de förslag som framförs i ungdomsparlamentets motion.

Ungdomsparlamentet föreslår i sin motion om utbildningspolitiken att

- Det måste sättas en gräns för hur stora klasserna får vara
- Fler stödpersoner, t ex kuratorer, och fler lärare för elever med särskilda behov
- Högre ingångslön och lön för lärare
- Obehöriga lärarvikarier med kvalificerade kunskaper skall endast behöva gå en pedagogisk utbildning samt en ledarutbildning för att få lärarbehörighet
- Klarare och tydligare ordningsregler lika för alla skolor med tydliga konsekvenser om man bryter mot dem
- Etik och moral skall ingå i undervisningen, ej som enskilt ämne och utan betygssättning

- Lärarna skall ge ett omdöme i uppförande som inte påverkar eller syns på slutbetyget. Omdömet skall vara en hjälp vid bl a utvecklingssamtal
- Betygssystemet bör ha fler steg för en rättvis bedömning. Betygskriterierna bör förtydligas
- Inaktuellt material skall uppdateras efter behov
- Minst en schemalagd idrottslektion som obligatoriskt minimum
- Lunch skall vara obligatoriskt och gratis på alla kommunala gymnasieskolor
- Företag skall uppmanas att sponsra skolor med material, mat och ombyggnationer. Tydliga regler för sponsring bör fastställas.

Remisser

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden.

Utbildningsnämnden anser att inom en del områden är motionens krav uppfyllda, andra inte. Nämnden anser också att en del av områdena är sådana där beslut krävs av riksdagen.

Mina synpunkter

Ungdomsparlamentet skriver i sin motion om att lärarnas löneutveckling är för låg. I Stockholm har medianlönerna för gymnasielärare ökat med 45% sedan november 1995 och för grundskollärare med 47% sedan 1996. Att staden har välutbildade och engagerade lärare är av stor vikt för skolans kvalité och personal- och ledarskapsfrågorna är också ett av de prioriterade utvecklingsområden som anges i budget för 2004. Att staden har valt att inrätta en kompetensfond på 2 mdkr är ytterligare ett bevis på hur viktig vi anser att frågan är.

Lärare ska ges möjlighet att arbeta på ett modernt sätt där eleverna ges möjlighet att individuellt och i grupp lösa olika uppgifter. Jag är övertygad om att man lär sig bättre med ett sådant arbetssätt och att man är bättre rustad för det moderna arbetslivet om man redan i skolan vant sig vid detta arbetssätt. "Problemet" med detta arbetssätt är att det kräver att lärarna ges tid att uppmärksamma och handleda alla elever. För dom som inte tycker att detta är ett bra arbetssätt utan istället förespråkar katederundervisning, dvs att lärare står inför klassen och undervisar är det inte så viktigt om klassen består av 25, 30 eller 35 elever bara det finns plats i salen för alla elever. Sammanfattningsvis innebär detta att jag anser att klasstorleken är viktig för att läraren ska kunna arbeta på ett bra sätt. Jag anser dock inte att det skall

sättas upp strikta gränser för hur många elever som det får finnas i klasserna utan att denna fråga måste få avgöras ute på skolorna utifrån gruppsammansättning, elevernas behov, undervisningsmetoder samt lokalernas utformning.

Att arbeta med elevernas värderingar och hälsa är inget som på något sätt står emot att skolan skall arbeta med kunskapsmålen. Tvärtom anser jag att dessa hör intimt ihop. För att eleverna skall kunna tillägna sig kunskaper krävs välmående och trygghet. En del i detta är att skolan inom ramen för olika ämnen arbetar med t ex värderingsövningar för att ge eleverna möjlighet att reflektera kring frågor om etik och moral. En annan viktig del i detta är att i klassrummet såväl som i hela skolan visa respekt för lärare och elever. Givetvis ska läraren i utvecklingssamtal med eleverna ta upp hur eleven fungerar och trivs i det sociala sammanhanget. Om problem finns måste läraren försöka klarlägga vad som är skälet till elevens agerande och tillsammans med eleven söka en lösning på detta.

Jag tror inte att alla skolor skall ha gemensamma ordningsregler. Skolorna måste själva göra bedömningar i frågan och arbetet med att utforma sådana regler skall givetvis genomföras i samarbetet med eleverna.

Parlamentet föreslår att alla elever skall ha minst en idrottslektion som minimum. Alla elever inom gymnasieskolan idag läser kursen idrott A. Sedan juni 2003 finns det inskrivet i gymnasieskolans läroplan att skolan skall sträva efter att ge eleverna förutsättningar att regelbundet bedriva fysiska aktiviteter. Dessa förändringar i läroplanen innebär att alla skolor har i uppdrag att arbeta med att ge alla elever möjlighet till regelbundna fysiska aktiviteter som till exempel klassrumsgymna, promenader, dans och rörelselekar.

Att stärka elevernas fysiska och psykiska hälsa är ett prioriterat område för staden att utveckla. Utbildningsnämnden har i uppdrag att ta fram en elevhälsostategi för staden med förslag på hur staden kan stärka elevernas hälsa. Skollunchen skall även i fortsättningen vara gratis på stadens alla gymnasieskolor och maten ska vara av hög kvalitet med bra råvaror.

Ungdomsparlamentet tar upp frågan om fler steg för betygssättningen. Detta är en statlig fråga och kommunen skall tillämpa de statliga styrdokument som finns inom detta område. Det som kommunen kan göra i betygsfrågan är att se till att betygen blir så rättvisa som möjligt och att betygssättningen är likvärdig. Detta är ett viktigt arbete som behöver utvecklas.

I betygen skall det framgå hur väl eleverna kan tillämpa de olika förmågor som styrdokumentet syftar till. Betygskraven i varje ämne måste vara tydliga för alla elever. Men att uppnå en viss betygsnivå får inte bli den enda moroten för eleven. I samtal med lärare och föräldrar måste eleven stimuleras att oavsett betyg få känna lust att lära och att lärandet i sig gör att man växer som

sett betyg få känna lust att lära och att lärandet i sig gör att man växer som person. För äldre elever kan en uppfattning om vad man vill göra efter grundskolan eller gymnasieskolan stimulera till ett lärande som mer handlar om att lära så mycket som man förmår oavsett betygsnivå.

Många av de förslag som förs fram i ungdomsparlamentets utbildningsmotion kräver ökade resurser till skolan. Enligt vår mening är en av huvuduppgifterna för politikerna att ge skolan de resurser som krävs för att nå upp till målen. Eftersom lika chans kräver olika resurser måste resurserna fördelas utifrån elevernas olika behov. För gymnasieskolan innebär detta t ex att skolor med lägre intagningspoäng får mer pengar per elev än skolor med höga intagningspoäng.

I motionen efterfrågas regler för sponsring i skolan. Konsumentverket arbetar med att ta fram en policy för just denna typ av sponsring. Staden kommer att följa detta arbete. I motionen förespråkas en ökad samverkan mellan gymnasieskolorna och näringslivet. Jag anser att det behövs en betydligt bättre samverkan mellan skolan och företrädare för arbetslivet. Jag tror att i lokala styrelser för gymnasieskolor med, förutom företrädare för lärare, elever och föräldrar, också skulle finnas personer med från arbetslivet och högskolan vilket skulle förbättra samverkan mellan skolan och arbetslivet.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. uppdra åt kommunstyrelsen att uppvakta regeringen med ungdomsparlamentets krav på fler steg i betygsskalan, tydligare betygskriterier och en uppstramning av skolans ordningsregler
3. i övrigt anförda följande som svar på motionen.

Många av de förslag som väckts från ungdomsparlamentet är både intressanta och välgrundade. Tydligare ordningsregler, fler steg i betygsskalan och tydligare betygskriterier är exempel på förslag som kräver beslut på nationell nivå. Tyvärr har den nuvarande riksdagsmajoriteten inte visat något intresse för dessa förslag.

Som framgår av ärendet genomförde den borgerliga majoriteten flera av ungdomsparlamentets förslag redan under den förra mandatperioden. Lärarlönerna höjdes för att öka attraktionskraften i läraryrket och stor vikt lades vid att ge fler elever med behov av särskilt stöd den hjälp som de behöver för att nå skolan kunskapsmål. Stadens skolprogram betonade också värdegrundens betydelse för att skapa ett gott

skolprogram betonade också värdegrundens betydelse för att skapa ett gott studie- och arbetsklimat.

Vi befärar att det mesta av dessa förbättringar riskerar att gå förlorade till följd av socialdemokraternas politik. Majoritetens kraftiga besparingar på gymnasieskolan, avoga inställning till betyg, försumlighet i arbetet för lugn och arbetsro i skolan och socialdemokraternas ambition att redan efter ett par år riva upp stadens skolplan är några exempel på detta.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion 2001:89 av Annika Billström m.fl. (s) anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den 11 februari 2004

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Kersti Py Börjeson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Annika Billström m fl (s) har i motion 2001:89, bilaga 2, föreslagit att kommunfullmäktige efter sedvanlig behandling skall ges möjlighet att i sak ta ställning till de förslag som framförs i ungdomsparlamentets motion.

Ungdomsparlamentet föreslår i sin motion om utbildningspolitiken att

- Det måste sättas en gräns för hur stora klasserna får vara
- Fler stödpersoner, t ex kuratorer, och fler lärare för elever med särskilda behov
- Högre ingångslön och lön för lärare
- Obehöriga lärarvikarier med kvalificerade kunskaper skall endast behöva gå en pedagogisk utbildning samt en ledarutbildning för att få lärarbehörighet
- Klarare och tydligare ordningsregler lika för alla skolor med tydliga konsekvenser om man bryter mot dem
- Etik och moral skall ingå i undervisningen, ej som enskilt ämne och utan betygssättning
- Lärarna skall ge ett omdöme i uppförande som inte påverkar eller syns på slutbetyget. Omdömet skall vara en hjälp vid bl a utvecklingssamtal
- Betygssystemet bör ha fler steg för en rättvis bedömning. Betygskriterierna bör förtydligas
- Inaktuellt material skall uppdateras efter behov
- Minst en schemalagd idrottslektion som obligatoriskt minimum
- Lunch skall vara obligatoriskt och gratis på alla kommunala gymnasieskolor
- Företag skall uppmanas att sponsra skolor med material, mat och ombyggnationer. Det skall inte röra sig om pengar i utbyte mot reklampelare för olika företag utan om att företagen på detta sätt erhåller goodwill. Tydliga regler för sponsring bör fastställas.

REMISSER

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden.

Utbildningsnämnden beslöt den 13 juni 2002 att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag till beslut, samt att därutöver anföra följande.

Nämnden anser att många av de förslag som väckts från ungdomsparlamentet är både intressanta och välgrundade. Många av de förslag som väcks av ungdomsparlamentet kräver dock en annan majoritet i riksdagen. Tydligare

domsparlamentet kräver dock en annan majoritet i riksdagen. Tydligare ordningsregler, fler steg i betygsskalan och tydligare betygskriterier är exempel på förslag som kräver beslut på nationell nivå.

Stadens borgerliga majoritet har påbörjat ett genomförande av flera av de förslag som ungdomsparlamentet föreslår. Lärarlönerna har höjts för att öka attraktionskraften i yrket och stor vikt har lagts vid att ge fler elever med behov av särskilt stöd den hjälp som de behöver för att nå målen. I stadens skolprogram betonas också värdegrundens betydelse för att skapa ett gott studie- och arbetsklimat.

Sponsring i skolan är positivt så länge sponsorerna inte ställer motkrav på skolan. Nämnden anser dock att stadens rektorer är kompetenta nog att avgöra var gränserna går.

Reservation anfördes av Maria Hassan m.fl. (s), bilaga 1.

Reservation anfördes av Marie Egnell (mp), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Claes-Göran Jacobson (v), bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 februari 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Det måste sättas en gräns för hur stora klasserna får vara. Fler stödpersoner, t ex kuratorer, och fler lärare för elever med särskilda behov

Enligt motionen bör den befintliga gränsen för hur många elever det får finnas i en klass sänkas och det skall finnas fler stödpersoner. Då skulle läraren få mer tid för de andra eleverna samtidigt som elever med särskilda behov får mer hjälp.

Det finns ingen formell gräns för undervisningsgruppernas storlek. När intagningen till gymnasieskolans program sker kan en elevgrupps storlek variera mellan ca 16 och 32 elever, även andra storlekar förekommer. Det mindre gruppantalet berör huvudsakligen yrkesinriktade program, det större studieförberedande. De faktiska undervisningsgrupperna kan sedan variera beroende på hur många elever som läser olika kurser i olika ämnen, vilken årskurs det är etc. Överväganden om gruppstorlek görs på skolan utifrån en organisatorisk, ekonomisk, pedagogisk och arbetsförhållanden. Lärartätheten, dvs antalet lärare per 100 elever, varierar från 5,5 till 10,5 lärare per 100-tal elever. Medelvärdet för stadens samtliga gymnasieskolor är 7,5. Stockholms stad har något lägre lärartäthet än riket (7,9) men ligger betydligt högre än medelvärdet för storstäder (6,7). Studieförberedande program har genomsnittligt större undervisningsgrupper än flertalet yrkesförberedande program.

Andelen lärare med specialpedagogisk inriktning ligger genomsnittligt på 4 % med stora variationer mellan skolorna. Andelen är högre (upp till 13 %) för skolor med yrkesinriktad utbildning än för skolor med studieförberedande utbildning.

Det genomsnittliga elevantalet per heltidstjänst kurator i stadens gymnasieskolor är 577, med en variation mellan 100 till 2000 elever per heltidstjänst. Skolornas skiftande bedömning av kurators- och andra elevvårdsinsatser grundar sig främst på olikheter i programstruktur och varierande förutsättningar när det gäller elevrekrytering, inte minst förekomsten av IV-program.

Enligt den senaste gymnasieundersökningen (2001) kommer gruppstorleken först på sjätte plats när det gäller elevernas bedömning av vilka yttre förutsättningar som är viktiga för att skolan skall fungera bra. Före placerar sig tider/schemaläggning/ raster, miljön i klassrummet, lokaler för möjlighet att koppla av mellan lektionerna, läroböcker och studiematerial och trivseln i matsalen. Knappt 60 % är mycket eller ganska nöjda med gruppstorleken, vilket är en ökning jämfört med år 2000 med ca 5 % och ca 18 % är ganska eller mycket missnöjda vilket är en minskning med drygt 5 % jämfört med år 2000.

Utifrån de resurser skolan förfogar över är det gymnasieenheten som utifrån de bedömda behoven organiserar undervisningen.

Högre ingångslön och lön för lärare.

En följd av detta blir enligt motionen att fler väljer att bli lärare och lärarbristen då kommer att minska.

Stockholms stad har genomfört extra satsningar vilket bidragit till en positiv löneutveckling för lärare. Lärarkollektivet i staden har under senare år haft en mycket positiv löneutveckling. Mellan 1997 och 2001 höjdes den genomsnittliga medianlönen med mer än 22 %. Detta har även medfört höjda ingångslöner.

Obehöriga lärarvikarier med kvalificerade kunskaper skall endast behöva gå en pedagogisk utbildning samt en ledarutbildning för att få lärarbehörighet

Ett led i stadens arbete för att säkra lärarrekryteringen är praktisk pedagogisk utbildning för lärare i stadens skolor som har ämnesbehörighet men som saknar den pedagogiska delen i lärarbehörigheten. Staden har underlättat obehöriga lärares deltagande i sådana kurser, bl a genom att finansiera nedsättning i deras tjänstgöring.

Klarare och tydligare ordningsregler lika för alla skolor med tydliga konsekvenser om man bryter mot dem

Enligt stadens skolplan skall rektor, i samarbete med elever, föräldrar och personal utforma tydliga arbets- och ordningsregler i skolan. Rektor skall också säkerställa att alla lärare och övriga vuxna som verkar vid en skola tillämpar samma ordningsregler i hela skolans verksamhet.

Bristande närvaro och sena ankomster är en prioriterad fråga för gymnasieskolorna. De flesta skolor redovisar utförliga rutiner i kvalitetsredovisningen för läsåret 00/01. Åtgärder vidtas för att påverka attityder, göra undervisningen mer

00/01. Åtgärder vidtas för att påverka attityder, göra undervisningen mer attraktiv och i ökad utsträckning förbättra elevernas arbetssituation (t ex samordna provtillfällen). De flesta skolor tillämpar också principen att låsa klassrumsdörren vid lektionsstart och öppna en gång för sena ankomster. Staden har infört en ordning där elevens anmälda och icke anmälda frånvaro anges dels för varje termin, dels anges det sista årets anmälda icke anmälda frånvaro i elevernas slutbetyg. Frånvaron följs upp och vid hög oredovisad frånvaro kontaktas föräldrar. Efter en varning dras elevens studiemedel in. Elevvård, skolhälsovård och kamratstödare är sedan länge etablerade institutioner, här redovisar flera skolorna nya grepp och ökat samarbete.

Etik och moral skall ingå i undervisningen, ej som enskilt ämne och utan betygssättning

Läroplanen är tydlig när det gäller etik- och moralfrågor. Det gäller både läroplanens kunskapsmål och dess riktlinjer för normer och värden. Även stadens skolplan lyfter fram dessa frågor. Alla i skolan har ett ansvar för etik- och moralfrågor.

Allt fler skolor inför den lokala kursen Livskunskap som bl a innehåller etik- och moralfrågor. En omfattande personalutbildning inom området Livskunskap pågår i Service- och omvårdnadscentrums regi. Även den lokala kursen Etik och livsfrågor tillhör utbudet i stadens gymnasieskolor. En uppfattning är att betygssättning av kurserna är viktigt då det höjer kursens status bland eleverna. En del gymnasieskolor ute i landet däremot, tillför undervisning i t ex Livskunskap redan befintliga ämnen.

Lärarna skall ge ett omdöme i uppförande som inte påverkar eller syns på slutbetyget. Omdömet skall vara en hjälp vid bl a utvecklingssamtal

Elevernas uppförande tas bl a upp vid utvecklingssamtalen. Läraren kan då lämna ett omdöme angående elevens uppförande som inte är formaliserat till IG, G, VG eller MVG. I denna bemärkelse kan läraren alltså avge ett omdöme angående elevens uppförande. Av motionen framgår inte om ett betygsliknande omdöme i uppförande avses. Förvaltningen är inte beredd att tillstyrka ett sådant system.

Betygssystemet bör ha fler steg för en rättvis bedömning. Betygskriterierna bör förtydligas

Gymnasieskolans betygssystem fastställs av Riksdagen. En statlig gymnasiekommitté arbetar för närvarande med ett förslag till reformering av gymnasieskolan. De förändringar av nuvarande betygssystem som där, enligt förvaltningens kännedom, diskuterats, rör betygssättning på ämne istället för som nu på kurs. Förvaltningen har i ett tidigare remissvar tillstyrkt en sådan förändring. I kommitténs uppdrag ingår bl a också att se över kursplanemål för en ökad tydlighet. I samband med den kommande remissen av gymnasiekommitténs förslag kommer utbildningsförvaltningen att avge ett förslag till remssvar rörande de förslag kommittén då lägger.

Inaktuellt material skall uppdateras efter behov

Enligt motionen är studiematerialet i vissa skolor gammalt och inaktuellt.

Utifrån den budget skolan erhåller är det upp till respektive gymnasieenhet att besluta om fördelning av de ekonomiska resurser man förfogar över. I jämförelse med de flesta andra kommuner satsar staden mer ekonomiska resurser på gymnasieskolan. Att skolan använder sig av aktuella undervisningsmedel är naturligtvis viktigt. Läroböcker och andra läromedel förnyas successivt utifrån en avvägning mellan de olika behov som finns. Den ökande användningen av IT medför en väsentlig ökad möjlighet för skolan att använda sig av aktuellt material till en rimlig kostnad i jämförelse med det pappersbundna läromedlet.

Minst en schemalagd idrottslektion som obligatoriskt minimum

Studier visar att motion ökar koncentrations- och prestationsförmågan.

Kärnämnet Idrott och hälsa A omfattar 100 poäng. Idrott och hälsa B, vilket omfattar 50 poäng, kan väljas av eleven som valbar kurs. För elever som har idrott som specialintresse finns även Specialidrott A om 200 poäng och Specialidrott B om 100 poäng.

Utöver det obligatoriska kärnämnet Idrott och hälsa skall ett antal idrotts- och friluftsdagar för alla elever organiseras, ca fem per läsår.

Det obligatoriska ämnet Idrott och hälsa A motsvarar knappt en timme i veckan. En elev som utnyttjar alla ovan beskrivna kurser kommer nästan upp i drygt 4 timmar per vecka. Ett obligatorium om en timme per dag skulle dramatiskt öka kärnämnet Idrott och hälsa från ca 100 till 540 timmar under gymnasietiden.

Motion är oerhört viktigt och bidrar till en ökad koncentrations- och prestationsförmåga och det är angeläget att så många som möjligt, både elever och lärare, deltar i sådana aktiviteter även på sin fritid. Även om nuvarande omfattning av kärnämnet Idrott- och hälsa kan diskuteras och ifrågasättas är förvaltningen inte beredd att tillstyrka en schemalagd idrottslektion per dag som ett minimum. Som i andra frågor motionen tar upp är det Riksdagen som beslutar även om de obligatoriska kärnämnenas omfattning. En annan väg att gå är att skolan och idrottsrörelsen förbättrar/ förändrar sitt samarbete så att fler unga människor på en bred front engagerar sig i olika motionsformer.

Lunch skall vara obligatoriskt och gratis på alla kommunala gymnasieskolor

Elever i stadens gymnasieskolor och stockholmselever i andra kommuners gymnasieskolor erhåller fri skollunch.

Företag skall uppmanas att sponsra skolor med material, mat och ombyggnationer. Det skall inte röra sig om pengar i utbyte mot reklampelare för olika företag utan om att företagen på detta sätt erhåller goodwill. Tydliga regler för sponsring bör fastställas.

Enligt utbildningsförvaltningens uppfattning skall de ekonomiska resurserna till skolan utgöras av skattemedel. Skolans ekonomi kan inte bygga på en ordning där olika sponserers ekonomiska satsningar utgör en väsentlig grund för skolans möjlighet att erbjuda en hög kvalitet. Skolan skall samtidigt utveckla sin samverkan med högskola, näringsliv och andra organisationer. Denna samverkan kan ibland närma sig området sponsring. Givetvis måste en sådan samverkan stå i överensstämmelse med kommunallagen och annan relevant lagstiftning.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Maria Hassan m.fl. (s), enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att anförda följande som svar på ungdomsparlamentets utbildningsmotion

Socialdemokraterna i stadshuset har tidigare svarat på ungdomsparlamentets utbildningspolitiska motion. Det svar som vi gett är följande.

I motionen föreslås en rad åtgärder för att förbättra gymnasieskolan.

För att åtgärda bristen på behöriga lärare föreslås bland annat mindre klasser, högre löner och klara och tydliga ordningsregler.

Vi delar uppfattningen att fler lärare i gymnasieskolan är nödvändigt för att såväl lärare som elever ska kunna erbjudas en bra studiemiljö. Statistik från utbildningsnämnden i Stockholm visar tyvärr att det under perioden 1998 till 2000 har blivit precis tvärt om. Antalet elever per lärare i Stockholms stads gymnasieskolor har istället ökat med ca 2,5 % under dessa två år.

Klasstorlek

Vi socialdemokrater vill att lärare ska ges möjlighet att arbeta på ett modernt sätt där eleverna ges möjlighet att individuellt och i grupp lösa olika uppgifter. Vi är övertygande om att man lär sig bättre med ett sådant arbetssätt och att man är bättre rustad för det moderna arbetslivet om man redan i skolan vant sig vid detta arbetssätt. "Problemet" med detta arbetssätt är att det kräver att lärarna ges tid att uppmärksamma och handleda alla elever. För dom som tycker att detta arbetssätt är flum och istället förespråkar katederundervisning, dvs att lärare står inför klassen och undervisar är det inte så viktigt om klassen består av 25, 30 eller 35 elever bara det finns plats i salen för alla elever. Sammanfattningsvis innebär det att för socialdemokraterna är klasstorleken mycket viktigt för att läraren ska kunna arbeta på ett bra sätt medan det för dom som förespråkar att läraren bara ska undervisa har klasstorleken inte så stor betydelse.

Idag finns inga regler för hur stor en undervisningsgrupp får vara och vi tror inte heller att det är möjligt att exakt ange att en grupp maximalt får bestå av ett visst antal elever.

Stödpersoner

I motionen pekas på behovet av att det på skolan finns t ex kuratorer. På varje skola måste finnas ett fungerande elevvårdsteam bestående av skolläkare, skolsköterska, kurator, psykolog, speciallärare och studie- och yrkesvägledare. Till skillnad från skolhälsovården (läkare och sköterska) har kommunfullmäktige inte antagit några

riktlinjer för skolpsykolog och skolkuratorsverksamheten som tydligt definierar vilka mål och krav som varje skola måste uppfylla. Idag finns inte heller någon sammanställning av hur många kuratorer och psykologer det finns i stadens skolor. Socialdemokraterna presenterade i oktober år 2001 ”37 förslag för att främja elevernas hälsa”. Två av dessa förslag är att kommunfullmäktige ska besluta om vilka krav som skolorna ska uppfylla när det gäller kuratorer och psykologer och att staden måste ta reda på hur många kuratorer/psykologer det finns idag och analysera om det antal som finns täcker behoven. Givetvis ska dessa riktlinjer gälla för såväl kommunala som fristående skolor som har elever från Stockholms stad.

Rekrytering av lärare

Som pekas på i motionen kommer det under de kommande åren vara svårt att rekrytera lärare till bland annat gymnasieskolan. Redan idag är det ofta svårt att rekrytera behöriga lärare, framförallt yrkeslärare.

Lärarnas löner har höjts relativt kraftigt under de senaste åren. Denna ökning kommer sannolikt att fortsätta under de närmaste åren. Men för att attrahera unga människor att söka sig till läraryrket räcker inte höjda löner. Det långsiktigt viktigaste för att få fler att söka sig till läraryrket är att visa på det positiva i läraryrket. Idag diskuteras nästan alltid skolan och läraryrket i negativa termer. Politiker, lärare, elever och föräldrar ska givetvis säga ifrån när någonting inte är som det ska, men vi bör också lyfta fram positiva exempel från skolan. Vårt ansvar som politiker är att formulera tydliga mål för vad eleverna ska uppnå i skolan och se till att dessa mål följs upp. Om resultaten visar att målen inte uppfylls måste vi politiker besluta om att ge skolan mer resurser, om det är det som behövs, eller vidta de åtgärder som krävs för att elever, lärare och föräldrar ska ges goda möjligheter att uppnå målen.

I motionen föreslås att obehöriga lärare ska ges möjlighet att gå en kortare utbildning för att bli behöriga. Så sker i viss utsträckning idag, det är bra och fler personer bör på detta sätt ges möjlighet att bli behöriga lärare. Det bör personer som har lång erfarenhet i ett yrke (frisör murare etc) erbjudas att samtidigt som de arbetar som lärare på deltid läsa pedagogik på deltid.

Ordningsregler, omdöme i uppförande och undervisning i etik och moral

Förutom att ge elever kunskaper ska skolan fostra eleverna såväl vad gäller grundläggande värderingar (värdegrunden) som hur vi som människor förhåller sig till varandra (social kompetens). Vi socialdemokrater ser inte bara skolan som en ”kunskapsskola” utan anser även att skolans fostrande roll är mycket viktig. En del i detta är att skolan inom ramen för olika ämnen arbetar med exempelvis värderingsövningar för att ge eleverna möjlighet att reflektera kring frågor om etik och moral. En annan viktig del i detta är att i klassrummet visa respekt för lärare och elever. Givetvis ska läraren i utvecklingssamtal med eleverna ta upp brister i elevens sociala kompetens och respekt för andra personer i skolan. I sådana samtal måste läraren försöka klargöra vad som är skälet till elevens agerande och tillsammans med eleven söka en lösning på detta. I sådana samtal bör pekas på vad som kommer att krävas av eleven när denne kommer ut i arbetslivet. För elever som trots tydliga tillrättavisningar och

kommer ut i arbetslivet. För elever som trots tydliga tillrättavisningar och enskilda samtal väljer att störa lärare och elevers möjligheter att arbeta i klassrummet finns regler om läraren får avvisa eleven från klassrummet och ytterst kan eleven bli avstängd från skolan. Dessa regler ska tillämpas.

Betygssättning

Syftet med betygen är att mäta elevernas prestationer inför urval till gymnasieskolan och till högskolan. Av detta skäl är det viktigt att olika lärares betygssättningen är likvärdig. Idag görs olika insatser för att kontrollera detta. Det är viktigt att detta arbete utvecklas.

Betygskraven i varje ämne måste vara tydliga för alla elever. Men att uppnå en viss betygsnivå får inte bli den enda moroten för eleven. I samtal med lärare och föräldrar måste eleven stimuleras att oavsett betyg få känna lust att lära och att lärandet i sig gör att man växer som person. För äldre elever kan en uppfattning om vad man vill göra efter grundskolan eller gymnasieskolan stimulera till ett lärande som mer handlar om att lära så mycket som man förmår oavsett betygsnivå.

Idrott

I vårt program för att främja elevernas hälsa föreslår vi bland annat ...

Lunch

Vi anser att skollunchen ska vara gratis på alla skolor, även de fristående skolorna.

Ekonomiska resurser – samverkan med arbetslivet

Många av de förslag som förs fram i ungdomsparlamentets utbildningsmotion kräver ökade resurser till skolan. Enligt vår mening är en av huvuduppgifterna för politikern att ge skolan de resurser som krävs för att nå upp till målen. Verksamheten i skolan måste finansieras på ett långsiktigt sätt. Vi socialdemokrater motsätter oss idag att skatten sänks eftersom vi anser att bland annat skolan måste få mer resurser. Förutom mer resurser till skolan anser vi även att resurserna till skolan i större utsträckning måste fördelas utifrån elevernas olika behov. För gymnasieskolan innebär detta t ex att skolor med lägre intagningspoäng ska ges mer pengar per elev än skolor med höga intagningspoäng. Detta eftersom vi anser att "lika chans kräver olika resurser".

I motionen förespråkas en ökad samverkan mellan gymnasieskolorna och näringslivet. Vi anser att det behövs en betydligt bättre samverkan mellan skolan och företrädare för arbetslivet. Vi tror att lokala styrelser för gymnasieskolorna med, förutom företrädare för lärare, elever och föräldrar även med personer från arbetslivet och högskolan skulle förbättra samverkan mellan skolan och arbetslivet.

Reservation anfördes av Marie Egnell (mp) enligt följande.

Jag reserverar mig mot nämndens beslut då jag yrkade att nämnden skulle besluta att som svar på motionen anförda följande

De elever som deltagit i Stockholms ungdomsparlament har genomfört ett mycket kvalificerat politiskt arbete. Resultatet av ungdoms-parlamentets motioner tar upp många kända problem i skolan men också en del som kan verka mer överraskande. De kända delarna berör mer resurser för lärare, kuratorer och andra stödpersoner, mindre undervisningsgrupper m.m. De mer okända förslagen som det inte talas om så mycket i den aktuella skoldebatten handlar om att etik och moral bör ingå i undervisningen, minst en schemalagd idrottslektion per dag som obligatoriskt minimum m.m.

Resultatet av motionerna visar också på vissa intressanta slutsatser som ungdomarna dragit, t.ex. att det behövs tydliga regler för skolsponsring och att obehöriga lärarvikarier med kvalificerade kunskaper endast ska behöva en pedagogisk utbildning för att få lärarbehörighet.

Sammantaget anser vi att stadens skolpolitiker på ett helt annat sätt än tidigare borde se eleverna som en tillgång som stadens skolpolitiker borde tillfråga betydligt mer än vad som sker idag. Ett ökat elevinflytande är i ljuset av det genomförda ungdomsparlamentet en självklarhet när den framtida skolpolitiken formas. Med mer lokal förankring och mindre statlig styrning tror vi att skolorna i Stockholm kan få ett lyft. Elevstyrda skolstyrelser på gymnasiet, närvarorätt för elevrepresentanter på utbildningsnämndens möten samt att elevorganisationer m.fl. ska utgöra självklara remissinstanser när beslut som påverkar stadens ungdomar ska fattas. Det var dags att börja förut men eftersom man inte gjort det är det dags att börja nu!

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Claes-Göran Jacobson (v) enligt följande.

Det är vällovligt att socialdemokraterna har lämnat in ungdomarnas motion till kommunfullmäktige. Motionen är mycket omfattande och vänsterpartiet avser att återkomma med förslag i samband med att motionen behandlas i kommunstyrelsen.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2001:89

**2001:89 Motion av Annika Billström m.fl. (s) om
ungdomsparlamentets motion angående
utbildningspolitiken**

Inom ramen för Ungdomsparlamentet har ungefär 1 000 elever i Stockholms stads gymnasieskolor på olika sätt varit med och bestämt vilka frågor de anser är viktigast. Ungdomsparlamentet, som består av 100 elever från de skolor som deltagit i arbetet har sedan enats om fyra motioner. Motionerna gäller utbildningspolitik, integrationspolitik, hemlöshetspolitik och bostadspolitik. Samtliga motioner är väl genomarbetade och innehåller utifrån de faktauppgifter som tagits fram förslag till vilka åtgärder som bör vidtas för att komma till rätta med de problem som ungdomsparlamentet ser.

Vad gäller ungdomsparlamentets utbildningsmotion, *bilaga 2:1*, delar socialdemokraterna de flesta av de förslag som förs fram, dock inte alla förslag. Trots detta anser vi att det för stadens del är värdefullt att alla de förslag som ungdomsparlamentet för fram i sin motion i sak kan prövas av kommunfullmäktige. En sådan prövning förutsätter att ungdomsparlamentets motionen bereds på samma som andra motioner till kommunfullmäktige.

För att få tillstånd en sådan saklig beredning som ger fullmäktige möjlighet att ta ställning till samtliga förslag som förs fram i ungdomsparlamentets motion väljer vi att lämna i en motion till kommunfullmäktige som är likalydande med ungdomsparlamentets motion om utbildningspolitiken.

Yrkande

att kommunfullmäktige efter sedvanlig beredning ges möjlighet att i sak
ta ställning till de förslag som framförs i motionen.

Stockholm den 17 december 2001

Annika Billström

Erik Nilsson

Leif Rönngren

Utbildningspolitik

Motion gällande: Vad kan man göra för att förbättra gymnasieskolan?

Idag saknas alltför många behöriga lärare på gymnasieskolor runt om i landet. En studie Skolverket presenterade tidigare i år visar att en femtedel av gymnasieskolans verksamma lärare är obehöriga. Enligt en annan studie, också den gjord av Skolverket framkommer det att år 2008 kommer det att råda ännu större brist på lärare. Det vill säga 5000 behöriga lärare kommer saknas då många går i pension.

På den senaste tiden har problemet med lärarbristen uppmärksammats mycket.

Enligt Kommunförbundet kommer 90 000 lärare att behövas inom tio år. Det innebär 9 000 nytexaminerade lärare per år. Som jämförelse kan nämnas att 1997 utexaminerades 4 300 lärare.

1999 fanns det 2 400 obehöriga lärare i tjänst. Man beräknar att den siffran kommer att öka till 5 300 till år 2008. Störst brist blir det inom ämnena svenska, engelska och matematik, det vill säga kärnämnen.

Anledningarna till att få väljer läraryrket är flera. De största orsakerna till detta är:

- ? Stora klasser
- ? Låga löner
- ? Dålig arbetsmiljö

För stora klasser leder till en stor arbetsbörda, trötthet och stress. Detta leder i längden till utbrändhet. En lärare som ansvarar för många elever hinner inte med undervisningen försämras. Arbetslivsinstitutet presenterade 1999 en studie som visar att en av fem lärare är nära att bli utbränd. Detta visar att läraryrket är ett tungt och mycket krävande arbete, vilket därigenom är mindre tilltalande.

Trots att en löneökning skett med 10 % sedan 1996 är lönen låg i jämförelse med arbetsinsatsen. Exempelvis har en ekonom med lika lång utbildning som en gymnasielärare i regel 33 % mer i lön (Statistiska centralbyrån 01-10-01). Få väljer läraryrket eftersom lönen som följer är förhållandevis låg.

I en undersökning gjord av lärarförbundet år 2000 framkom det att 43 % av lärarförbundets medlemmar inte rekommenderade andra att välja yrket.

En anledning till att läraryrket är så tungt beror på den ofta dåliga arbetsmiljön. I många klasser är det väldigt stökigt och lärarens energi går åt till tillsägelser och tillrättavisningar av elever. Att man inte kan utföra det arbete som man är utbildad till är frustrerande och icke tillfredställande.

Många skolor idag är i stort behov av ombyggnad och renovering. Lokaler och inredningar är slitna och i dåligt skick. Det är mindre trivsamt att arbeta på en skola än på många andra arbetsplatser, som t.ex. ett välorganiserat kontor.

Betygskriterierna är idag otydliga, svåra att följa och kan tolkas på olika sätt. Vi anser även att betygssystemet inte visar var eleven ligger kunskapsmässigt, på grund av de få stegen. Som exempel: en oengagerad elev som nått och jämt klarat kursen får G medan en annan elev som kämpat hårt för att få VG inte riktigt når upp och även hon får ett G. Alltså kan ett och samma betyg betyda två olika saker.

I vissa skolor är studiematerialet gammalt och inaktuellt. Undervisningen blir därigenom lidande.

Idrotten i skolorna har minskat under hela 90-talet, det har lett till att fler ungdomar rör sig mindre och får en sämre hälsa. Även koncentrationen under de övriga lektionerna minskar. Idag måste inte gymnasierna servera lunch. Skolorna kan också välja att ta betalt. Detta leder till att man inte kan ställa krav på maten. Om inte eleverna får tillräckligt med näring minskar koncentrationen och orken. Alla dessa faktorer leder till en bristfällig och

Med bakgrund i dessa fakta föreslår vi följande åtgärder:

- ? Det måste sättas en gräns för hur stora klasserna får vara.
- ? Högre löner och ingångslöner.
- ? Förbättra den psykosociala arbetsmiljön i skolan.

För att läraren på bästa sätt ska hinna med alla elever, och för att det ska kunna skapas en lugn arbetsmiljö, så skulle klasserna behöva bli mindre. Därför föreslår vi att den befintliga gränsen, för hur många det får vara i en klass, sänks. Vi föreslår också att det ska finnas fler stödpersoner som till exempel kuratorer och lärare för elever med särskilda behov. Då skulle läraren få mer tid till de andra eleverna samtidigt som elever med särskilda behov får mer hjälp. Vi tycker att mer pengar behöver satsas på lärarnas löner, speciellt behöver ingångslönerna höjas. Följderna av höjda löner skulle bli att fler väljer att bli lärare och lärarbristen kommer att minska. Detta skulle också leda till att läraryrket får en högre status och lärarna skulle känna sig mer uppskattade.

Det måste införas klarare och tydligare ordningsregler. Läraren ska aldrig behöva känna att hon/han saknar stöd, då hon/han till exempel väljer att säga till en stökig elev eller be eleven att lämna klassrummet. Läraren får då mer respekt och de som sköter sig blir inte lidande av att andra inte sköter sig. Reglerna ska vara så tydliga att det inte kan missbrukas av varken lärare eller elever. Dessa regler ska utformas av elever, lärare, föräldrar, rektorer och politiker, så att alla har en chans att påverka. Det ska också finnas tydliga konsekvenser för vad som händer om man bryter mot ordningsreglerna. Samma regler ska gälla för alla gymnasieskolor.

Etik och moral ska ingå i undervisningen, men inte som enskilt ämne och utan betygssättning. Däremot skall lärarna ge ett omdöme i uppförande men som inte påverkar eller syns på slutbetyget, utan endast finns som hjälp vid utvecklingssamtal och med kontakter mellan elever, lärare och föräldrar.

Betygssystemet bör ha fler steg för en mer rättvis bedömning. Betygskriterierna ska också förtydligas för att lärare inte ska göra alltför olika bedömningar och för att det ska bli lättare för eleverna att veta vad de konkret ska uppnå för att få ett visst betyg.

Inaktuellt material ska uppdateras efter behov.

En annan åtgärd mot lärarbristen är att obehöriga lärarvikarier med kvalificerade kunskaper inom området endast ska behöva gå en pedagogisk utbildning samt en ledarutbildning för att få lärarbehörighet.

För övrigt tycker vi att det är viktigt att den enskilda eleven har en bra koncentrationsförmåga. Detta kan man åstadkomma genom att ha minst en schemalagd idrottslektion som obligatoriskt minimum. Flera studier visar nämligen att motion ökar koncentrations- och prestationsförmågan.

Lunch skall vara obligatoriskt och gratis på alla kommunala gymnasieskolor. För att kunna garantera kvaliteten.

Alla dessa åtgärder kräver naturligtvis ett kapital - ett kapital som stat och kommun har svårt att bidra med. Därför föreslår vi också att uppmuntra företag att sponsra skolor med skolmaterial, skolmat samt ombyggnationer av skolor till förmån för en bättre och mer trivsamt skolmiljö. Det ska inte handla om pengar i utbyte mot skolor som reklampelare för olika företag och varumärken. Motivationen att sponsra ska dels ligga i goodwill - det vill säga att företag får gott rykte och möjlighet att associera sitt namn med ungdomsfrämjande och utbildning. En annan anledning för företag att sponsra kan vara att de har ett intresse i att bidra till bra utbildning för dagens ungdomar - det vill säga morgondagens arbetskraft. En förutsättning är att det upprättas tydliga regler för hur sponsringen skall genomföras.

Med hjälp av dessa åtgärder skulle situation i gymnasieskolan förbättras avsevärt. Genom sponsring skulle skolornas ekonomi ha möjlighet att förbättras. Lärarna skulle bli mindre stressade, få mer tid till elever och ökad respekt. De skulle också känna sig tryggare när de vet att de får ett stöd från politiker, rektorer och elever genom tydligare regler. Att lärarnas situation förbättras leder i sin tur till att eleverna får en bättre skolmiljö och en bättre utbildning. Detta kommer långsiktigt leda till en väl utbildad befolkning och en situation som alla vinner på i längden.